

E-books bij de RUG

Een update

Twee jaar geleden schreven we op deze plaats: “E-books bij de RUG: dat zijn er al meer dan je denkt...”. Inmiddels hebben we nog veel méér e-books in de bibliotheekcollectie, is het aanbod uitgebreid en heeft de iPad de wereld veroverd. Tijd voor een update.

E-books, e-bookreaders en de Bibliotheek

Nog altijd is het zo dat er een aparte e-bookmarkt is voor particulieren en voor bibliotheken. De eerste is de afgelopen twee jaar sterk gegroeid, met meer boektitels en meer leesapparaten voor lagere prijzen; de tas vol vakantielectuur wordt steeds vaker vervangen door een e-bookreader gevuld met romans en thrillers. Maar de bibliotheek opereert in een andere markt, die koopt e-books als ‘content’ voor de hele RUG, die op in principe elk apparaat –van pc of laptop tot iPad– gelezen kan worden.

We kopen dan ook geen e-bookreaders voor onze gebruikers, maar helpen waar nodig om onze e-books op de apparatuur van gebruikers aan de praat te krijgen. Wél loopt er via de Bibliotheek Gedrags- en Maatschappijwetenschappen een proef met enkele iPad’s en andere tablets met psychologieboeken er op, om beter zicht te krijgen op wat je als gebruiker allemaal tegenkomt.

E-books in de RUG-collectie: aanwinsten

Stond de teller twee jaar geleden op 13.000 e-books (en 287.000 als we de grote digitale tekstcorpora met oude boeken meetellen), nu staat die op bijna 33.000 (en 370.000 inclusief de digitale tekstcorpora). We

Gebruikersonderzoek: deelnemers focusgroep gezocht

De bibliotheek is benieuwd naar wat onze gebruikers vinden van het e-booksaanbod bij de RUG. Over lees- en gebruiksgemak, over de verschillende e-bookplatforms mét en zonder Digital Rights Management, over de vergelijking met gedrukte boeken en of ze die kunnen vervangen, of de bibliotheek ook voor boekaanschaf een beleid van 'digitaal, tenzij' zou moeten volgen, etcetera.

Heeft u ervaringen met het gebruik van onze e-books en/of daar opvattingen over die u met anderen en de bibliotheek wilt delen? Meld u dan aan voor een focusgroep. Bedoeling is om een paar keer bij elkaar te komen om hierover van gedachten te wisselen.

- Mail naar: a.bijker@rug.nl

Patron-driven acquisition van e-books

Net als veel andere bibliotheken zijn we bij de RUG een bescheiden proef gestart met patron-driven acquisition, ofwel gebruikersgestuurde aanschaf van e-books. Natuurlijk is de meeste boekaanschaf bij de RUG vraaggericht, maar bij e-books zijn er nieuwe mogelijkheden.

De proef loopt op het platform EBL, met meer dan 200.000 boeken uit alle disciplines. RUG-gebruikers kunnen elk boek vijf minuten

online doorbladeren ('browsen') en –als ze het boek graag verder lezen– via de interface van EBL voordragen voor huur of aankoop door de bibliotheek. Zo'n verzoek loopt via de bibliotheek, die het kan honoreren of –met toelichting– afwijzen. De beschikbare e-books zijn niet in de Catalogus opgenomen, want de ervaring elders leert dat het dan hard kan gaan, en ons proefbudget is beperkt.

- Platform EBL: www.rug.ebib.com.proxy-ub.rug.nl/

hebben dus nog eens 20.000 recent verschenen boeken als e-book beschikbaar gekregen; dat is ongeveer net zoveel als de aanwas aan papieren boeken in de collectie.

Die toename komt voor een groot deel voor rekening van e-bookcollecties die we huren ('in licentie nemen') in plaats van kopen, en die met tussenpozen flink aangroeien, zoals:

- ebrary History & Political Science Collection (14.500 e-books);
- Oxford Scholarship Online (5.750 e-books);
- Oxford Handbooks Online (100 e-books);
- Humanities E-book (3.200 e-books);
- Cambridge Companions Online (500 e-books).

Hele e-bookcollecties kopen doen we nog niet vaak, dat is doorgaans erg duur in verhouding tot de beschikbare boekenbudgetten. Een uitzondering is de collectie Palgrave Connect Political & International Studies (450 e-books).

Losse aankopen moeizaam

De aankoop van 'losse' e-books loopt via dezelfde routes als die van gedrukte boeken: via de selectie door wetenschappers en de bibliotheek, al dan niet ondersteund met profielgestuurde attenderingsdiensten. Het loopt nog wat moeizaam, in totaal hebben we pas ruim 600 boeken op deze manier gekocht. Dat heeft verschillende oorzaken:

- Nog lang niet alle nieuw verschijnende boeken komen als e-book beschikbaar, of (veel) later dan de gedrukte versie.
- Veel uitgevers bieden hun boeken alleen als e-book aan in pakketten –die we te duur vinden om te kopen– of beveiligd met Digital Rights Management (DRM) –wat we ongewenst vinden voor onze gebruikers.
- De RUG en de bibliotheek hebben mede daardoor nog geen overall 'E-first' beleid,

met aanschaf van de digitale versie van een boek als eerste keus (en uitzonderingen op de regel).

Rechtstreeks van de uitgever

De meeste uitgevers bieden e-books zowel aan via zogeheten *aggregators* (zoals ebrary, MyiLibrary en EBL) als op hun eigen platforms. Bij de *aggregators* hebben e-books altijd last van de beperkingen van Digital Rights Management (gebruiksgemak, printen, bewaren) en op het platform van de uitgever niet. Daarom hebben we als bibliotheek een uitgesproken voorkeur voor de laatste variant. Omdat we graag willen weten of onze gebruikers deze voorkeur delen, starten we binnenkort een gebruikersonderzoek (zie kader).

Vooruitblik

Jammer genoeg zijn er nog maar weinig uitgevers die e-books op hun eigen platform aanbieden voor titelsgewijze aankoop en gelijktijdig met het verschijnen van de gedrukte versie. De meeste uitgevers bieden alleen hele pakketten aan van grotendeels nog te verschijnen titels, die een te groot beslag leggen op de boekenbudgetten.

Een interessante tussenvariant is door Elsevier bedacht en *evidence-based selection* gedoopt: de bibliotheek spreekt met de uitgever een voorgenomen minimumbesteding af en krijgt daarvoor gedurende een jaar toegang tot alle nieuwe e-books van de uitgever; aan het eind van het jaar kiest de bibliotheek aan de hand van gebruikscijfers of een ander criterium een set titels waarvan de *list price* optelt tot het afgesproken bedrag; die titels worden 'eigendom' van de bibliotheek, de andere worden weer 'uit' gezet. Andere uitgevers beginnen dit voorbeeld te volgen en het ligt voor de hand dat we dit eens uitproberen.

Een interessante ontwikkeling kan ook het e-bookaanbod van JSTOR en MUSE worden. Beide not-for-profit-platforms beperkten zich tot nu toe tot tijdschriften, maar komen binnenkort met e-books van *university presses*. Ook daarvan zullen we in elk geval pilotsgewijs e-books gaan binnenhalen.

Tenslotte zijn we een bescheiden proef gestart met *patron-driven acquisition* (zie kader). Kortom, e-books zijn duidelijk in opmars, maar veel is nog in beweging. Over twee jaar is vast méér duidelijk, binnen en buiten de RUG.

- De collectie e-books van de Bibliotheek RUG: www.rug.nl/bibliotheek/catalogiBestanden/ebooks
- Evidence-based selection: www.info.sciverse.com/sciencedirect/subscriptions/evidence-based-selection
- JSTOR: <http://about.jstor.org/e-books-coming-jstor>
- MUSE: http://muse.jhu.edu/about/new/ebook_collections.html